

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΕΤΟΣ ΚΑ΄.

ΑΡΙΘ. — 43

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ 30 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1904.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

Καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. . . . 5
διὰ τὸν κατώτερον κλήρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσά 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

+ Ὁ Γάνου καὶ Χώρας ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (πρόεδρ.)
+ Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
+ Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ ζήτημα τῶν βοσνιακῶν κανονισμῶν — Ἐπὶ τῶν καθ' ἡ-
μᾶς — Δύο μεγάλα ψεύδη — Ἐκ Γευγελῆς — Ἐκκλησιαστικὰ
Χρονικά — Πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ λειτουργία ἐν τῷ ναῷ
Εὐλοπόρτης (προσφώνημα τοῦ καθηγητοῦ κ. Β. Α. Μυστακί-
δου) — Λόγος ἐπικήδειος εἰς τὸν ἀρχιμ. Γερμανὸν Γρηγορεῖν
ὑπὸ τοῦ ἱερολογ. ὑπογραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου κ. Ἀθαν.
Πιπέρα.

ΤΟ ΠΟΛΥΚΡΟΤΟΝ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΒΟΣ-
ΝΙΑΚΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ, τὸ ἀπασχολῆσαν
τελευταίως τὴν ἱερὰν Σύνοδον, πολλαχῶς δὲ σχο-
λιασθὲν καὶ σχολιαζόμενον ἔχει οὕτω. Τὸ μό-
νον σημεῖον, τὸ ἰδιαιζόντως ἀπασχολῆσαν
τὴν ἱερὰν Σύνοδον καὶ ἐφ' οὗ κυρίως ἡ λυπη-
ρὰ διαφωνία, ἐστὶ τὸ δεύτερον ἄρθρον τῶν ἐν
λόγῳ Κανονισμῶν, τὸ πραγματευόμενον περὶ τοῦ
τρόπου τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀρχιερέων τῶν ἐπαρ-
χιῶν Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης. Πρὸς ἀσφαλῆ
τοῦ ζητήματος τούτου γνῶσιν καὶ πρὸς σχημα-
τισμὸν ἀμερολήπτου κρίσεως καὶ γνώμης ὑπὸ
παντὸς δυναμένου σχηματίσαι τοιαύτην, παρα-
τιθέμεθα πρῶτον μὲν τὸ σχετικὸν ἄρθρον τῆς
συμβάσεως τοῦ 1880 εἰτα δὲ τὴν σχετικὴν πρό-

τασιν τῶν ἀντιπολιτευομένων λαϊκῶν, τὴν ἐν
τοῖς Κανονισμοῖς τούτοις διατυπωμένην καὶ ὑπὸ
τῶν ἐπὶ σεβασμ. συνοδικῶν ἐκθύμως ὑποστη-
ριζομένην καὶ τρίτον τὴν σχετικὴν πρότασιν τῆς
Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου.

Α') Τὸ Β' ἄρθρον τῆς συμβάσεως ἔχει ὡς
ἐξῆς: «Ἐν περιπτώσει χηρείας μιᾶς τῶν τριῶν
μητροπολιτικῶν ἐδρῶν ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγο-
βίνῃ ἡ Α. Α. καὶ Β. Ἀποστολικὴ Μεγαλειότης
διορίζει τὸν νέον μητροπολίτην εἰς τὴν χηρεύου-
σαν μητροπολιτικὴν ἐδραν, ἀφοῦ πρότερον κοι-
νοποιηθῇ εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τὸ
ὄνομα τοῦ υποψηφίου τοῦ αὐτοκράτορος ὅπως
ἐκτελεσθῶσιν αἱ κανονικαὶ διατυπώσεις. Ἐν
περιπτώσει, καθ' ἣν ὁ υποψήφιος ἢ ἄγνωστος
εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἢ κοινοποιή-
σις αὕτη θέλει εἶσθαι συνωδευμένη ὑπὸ πιστο-
ποιητικοῦ τοῦ ἐπισκόπου, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ὁ
υποψήφιος, πιστοποιητικοῦ ἀποδεικνύοντος τὴν
κανονικὴν αὐτοῦ ἱκανότητα πρὸς τὸ χειροτονη-
θῆναι ἐπίσκοπον». Καὶ τοῦτο μὲν τὸ πλήρες καὶ
ἀκριβὲς κείμενον τοῦ Β' ἁρθρου τῆς συμβάσεως
τοῦ 1880. Δύναται δὲ τοῦτο, ἀναλνόμενον, νὰ

διαίρεθῇ εἰς τρία μέρη· 1), τὸν διορισμὸν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος· 2), τὴν τέλεσιν τῶν κανονικῶν διατυπώσεων ὑπὸ τοῦ πατριάρχου· καὶ 3), τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς κανονικῆς ἱκανότητος τοῦ ἐκλεγομένου. — Τὰ τρία ταῦτα μέρη τοῦ ἄρθρου, τακτοποιούμενα καὶ κατὰ τὴν κανονικὴν γλῶσσαν ἐκφραζόμενα, ἀπαρτίζουν τὸν ἐξῆς τύπον τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀρχιερέων τῶν ἐν λόγῳ ἐπαρχιῶν. Κληρικὸς, γνωστὸς τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς φέρων τὰ ἀπαιτούμενα κανονικῶς προσόντα τοῦ δι' ἀρχιερατείας ἐκλεξίμου, ἢ πιστοποιούμενος ὡς τοιοῦτος ὑπὸ ὀρθοδόξου ἐπισκόπου, προτείνεται ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ, ἥτις, μετὰ τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν κατ' αὐτὸν, προβαίνει εἰς τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ, ἔχουσα τὸ δικαίωμα ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ ἀντιτάξῃ ἄρνησιν, ὅταν ὁ προτεινόμενος στερῇται τῶν νομίμων προσόντων.

Β') Ἐναντι τῆς τοιουτοτρόπου ἐκλογῆς προβαίνει ἡ ἀντιπολιτευομένη λαϊκὴ μερὶς προβάλλουσα διὰ τοῦ Β' ἄρθρου τῶν ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Μ. Ἐκκλησίας Κανονισμῶν τὸν ἐξῆς τρόπον: «Διὰ τὸ μέλλον ὀρίζεται ὅπως ἐκάστη ἐπαρχία, τῇ συμμεθέξει πάντων τῶν σερβικῶν ὀρθοδόξων μητροπολιτῶν, τῆς Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης, ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἐκλογικῇ συνεδρίᾳ τοῦ εὐρυτέρου ἐπαρχιακοῦ διοικητικοῦ καὶ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου αὐτῆς, ὀρίξῃ τρεῖς ὑποψηφίους πρὸς πλήρωσιν κενοῦ μητροπολιτικοῦ θρόνου, οὓς καθυποβάλλει τῇ Α. Μεγαλειότητι πρὸς ἐκλογὴν, τῷ δὲ ἀγίῳ οἰκουμεικῷ Πατριαρχεῖῳ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν κανονικῶν τύπων».

Ἵνα δὲ κατανοηθῇ δεόντως ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀρχιερέων, ὅστις ἀπὸ τῆς Γ' τοῦ σωτηρίου κηρύγματος ἐκατονταετηρίδος οὐδαμῶς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀναφαίνεται, «τῶν ἐπισκόπων αἰέποτε ὑπὸ ἐπισκόπων ἐκλεγομένων» κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, δεόν ἐνταῦθα νὰ σημειωθῇ ἐπεξηγηματικῶς ὅτι ἐν τῷ ἀναφερομένῳ εὐρυτέρῳ ἐπαρχιακῷ διοικητικῷ καὶ ἐκπαιδευτικῷ συμβουλίῳ τὰ δύο τρίτα τῶν μελῶν εἰσὶ λαϊκά· συγκείμενον δηλονότι τὸ συμβούλιον τοῦτο ἐκ 39 μελῶν, περιλαμβάνει ἐν αὐτῷ δέκα καὶ τρία μόνον κληρικὰ μέλη καὶ ταῦτα πάντα κατωτέρους κληρικούς, 26 δὲ λαϊκά. Εἰς ταῦτα προστίθενται καὶ οἱ τρεῖς μητροπολίται, ἀλλὰ τίς ἢ σημασία αὐτῶν ἐν οὕτῳ παμπληθεστάτῃ

λαϊκῇ συνελεύσει; Ἡ μὲν ὑπὲρ τῶν παραβιαζομένων τυχόν ὑπὸ τῆς λαϊκῆς πλειοψηφίας Ἱ. κανόνων ἄμυνα αὐτῶν ἔσται ματαία εἰς οὐδὲν λογιζομένη, λαῖκοι δὲ πλήρῃ πάσχοντες τῶν ἱερῶν κανόνων ἄγνοιαν καὶ ἀδιαφόρως ἔχοντες, πρὸς τὰς διατάξεις αὐτῶν, ἐπὶ δὲ πᾶσιν ἀνεύθυνοι ἀπέναντι πάσης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, θέλουσιν ἐκλέγει τοὺς ἱεράρχας καὶ ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας συμφῶνως πάντοτε πρὸς τὰς βλέψεις καὶ τοὺς ὑπολογισμοὺς αὐτῶν, οὗ ὀλεθριώτερον οὐδὲν ἄχρι τοῦδε σύστημα ἀνεφάνη ἐν τῷ κλίματι τοῦ πατριαρχικοῦ ἀποστολικοῦ οἰκουμεικοῦ Θρόνου προετοιμάζον αὐτὴν τὴν ἀποσύνθεσιν καὶ καταστροφὴν τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

Γ') Τὴν ἐφαρμογὴν τοιούτου καὶ τοιοῦτου ὀλεθρίου τῇ Ἐκκλησίᾳ σισιγμάτος ἐκλογῆς πεισμόνως ὑπεστήριξαν ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Ἱ. Συνόδῳ μητροπολιτῶν τοῦ οἴκου. Θρόνου ἐρρωμένως ὅμως ἀπέκρουσεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμεικὸς πατριάρχης κ. Ἰωσάκειμ, κατὰ τὴν συζήτησιν τῶν κανονισμῶν ὁμοψήφους ἔχων καὶ πέντε τῶν ἐν τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ μητροπολιτῶν, οὔτινες καὶ λόγῳ μορφώσεως τῆς τε θύραθεν καὶ τῆς θεολογικῆς καὶ λόγῳ πείρας καὶ δὴ καὶ λόγῳ συνέσεως καὶ ζήλου ἐκκλησιαστικοῦ καὶ γενικῶς εἰπεῖν θρησκευτικοῦ οὐδενὸς ὑπολείπονται κατὰ τὴν ὁμόφωνον κρίσιν πάντων τῶν ἐν φρονούντων. Ἐπειδὴ δὲ εἰσαγωγὴ τρίτης γνώμης ἀπεκρούετο ὑπὸ τε τῶν ἀρχιερέων τῶν ἐν λόγῳ ἐπαρχιῶν καὶ ὑπὸ τῆς ἀντιπολιτευομένης λαϊκῆς μερίδος, ἀφ' ἐτέρου δὲ ρητῶς ἡ αὐστριακὴ πρεσβεία ἐν τῇ σχετικῇ ὑπομνήσει αὐτῆς ἐδήλου ὅτι τὴν σύμβασιν τοῦ 1880 θεωρεῖ ἱερὸν καὶ ἀπαράβατον ὡς συμβόλαιον ἀμφοτεροβαρὲς ὅπερ οὐδέτερον τῶν συμβαλλομένων μερῶν δικαιούται νὰ ἀθετήσῃ τοῦ ἐτέρου ἐμμένοντος, πᾶσαν δὲ σχετικὴν ἀπόφασιν τοῦ Πατριαρχείου θίγουσαν τὴν σύμβασιν ἐκήρυττεν ἐκ προτέρων ὡς ἄκυρον καὶ μὴ ὑπάρχουσαν, πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ πράγματος καὶ σχετικὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀπαιτήσεων τῆς τε Καισαροβασιλικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς ἀντιπολιτευομένης λαϊκῆς μερίδος, προέτεινεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμεικὸς πατριάρχης ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς 28 Σεπτεμβρίου τὰ ἀκόλουθα: Ἡ σύμβασις τοῦ 1880 νὰ μείνῃ ἄθικτος καὶ ἱερὰ, τὰ δὲ ταύτην θίγοντα σημεῖα τῶν κανονι-

σιμῶν νὰ ἐγκριθῶσιν ὡς ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων τῶν ἐπαρχιῶν διατυπῶνται, τὰ δὲ λοιπὰ 10 σημεῖα τῆς διαφωνίας κληρικῶν καὶ λαϊκῶν νὰ ἐπικυρωθῶσιν ὡς ἡ πλειοψηφία τῆς ἐπὶ τούτῳ διορισθείσης συνοδικῶς ἐπιτροπείας ἐνέκρινεν αὐτά.

Ἀφοῦ δὲ οὕτως δι' ὁμοφώνου ἀποφάσεως τῆς ἱερᾶς Συνόδου δοθῇ πέρας εἰς τὸ προκείμενον ζήτημα, τότε, ἀνεξαρτήτως τῆς ἡδη ὑπὸ ἐξέτασιν ἐργασίας, δέον νὰ δηλωθῇ δι' ὑπομνήματος πρὸς τὴν Καισαροβασιλικὴν κυβέρνησιν καὶ δι' ἐπιστολῶν πρὸς τοὺς μητροπολίτας τῶν ἐν λόγῳ ἐπαρχιῶν, ὅτι ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ἐπιθυμοῦσα νὰ ἴδῃ διασαφηνιζόμενον τὸ περὶ ἐκλογῆς ἀρχιερέων χωρίον τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου τῆς συμβάσεως «ἀφοῦ πρότερον κοινοποιηθῇ εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τὸ ὄνομα τοῦ ὑποψηφίου τοῦ αὐτοκράτορος ὅπως ἐκτελεσθῶσιν αἱ κανονικαὶ διατυπώσεις κτλ.» προτείνει τὰ ἑξῆς:

«Ἐν Σεραγιέβῳ ἔδρα τῆς μητροπόλεως Βόσνης, καὶ κέντρῳ πολιτικῷ τῶν ἐν λόγῳ ἐπαρχιῶν, νὰ καταρτισθῇ ὑπὸ τῶν τεσσάρων μητροπολιτῶν καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς ἐν ὀφικίοις κληρικῶν κατάλογος ἐκλεξιμῶν πρὸς ἀρχιερατείαν, κατὰ τὸ ἡμέτερον σύστημα, ἐκ κληρικῶν ἐχόντων τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, καὶ ὄντων 1) ἐντοπίων ἢ 2) σλαυομαθῶν κληρικῶν τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ 3) ἐν ἐλλείψει ἐντοπίων ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐκ κληρικῶν τῶν περίξ ὀρθοδόξων σερβικῶν ἐν Αὐστρίᾳ ἐπαρχιῶν. Ἀκολουθῶς νὰ ζητηθῇ ἢ ἐπὶ τοῦ οὕτω καταρτισθισομένου καταλόγου ἐγκρίσις τῆς Μ. Ἐκκλησίας μετὰ ἀκριβῆ ἐξέτασιν καὶ ἔλεγχον τῶν προσόντων τῶν ἐγγραφέντων καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ἐπικύρωσις τοῦ αὐτοκράτορος, οὕτως ὥστε ἡ μὲν Ἐκκλησία τοῦ τόπου νὰ παρίσταται ὡς προτείνουσα τοὺς ἐκλεξιμους, ἡ Ἱ. Σύνοδος ὡς ἐγκρίνουσα καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ὡς ἐπικυρῶν. Ἐν περιπτώσει δὲ χηρείας μιᾶς τῶν τεσσάρων μητροπόλεων τῇ γνῶσει τῆς ἐπιτοπίου ἀρχῆς καὶ τῇ ἐγκρίσει τοῦ αὐτοκράτορος, οἱ λοιποὶ τρεῖς μητροπολίται μετὰ τῶν τεσσάρων ἀρχιμανδριτῶν τῶν μητροπόλεων ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνερχόμενοι, μετὰ προηγουμένην θρησκευτικὴν τελετὴν ἐν τῷ ναῷ, νὰ ὑποδεικνύωσι τρία πρόσωπα ἐκ τῶν ἐν τῷ ὡς ἄνω καταλόγῳ ἐγγεγραμμένων, τῇ κοινῇ τῶν τριῶν μερῶν ἐγκρίσει, καὶ ἐξ αὐτῶν ὁ αὐτοκράτωρ νὰ ἐκλέγῃ

καὶ ἀκολουθῶς διορίζῃ τὸ ἐν ὡς μητροπολίτην τῆς χηρευούσης ἐπαρχίας· μετὰ τοῦτο δὲ ἀγγέλλεται ἡ ἐκλογὴ εἰς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν καὶ ζητεῖται παρ' αὐτῆς ἡ ἐγκρίσις αὐτῆς καὶ ἡ ἐκδοσις τῆς χειροτονίας. — Πρὸς τούτοις ἐπειδὴ γίνεται λόγος πολὺς περὶ προσηλυτιστικῶν ἐνεργειῶν τῆς καθολικῆς προπαγάνδας, καλὸν θεωρῶ, ἐὰν ἐγκριθῇ συνοδικῶς, ἀρχιερεὺς τοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐκ τῶν σλαυομαθῶν, οἷος ἐπὶ παραδείγματι ὁ μητροπολίτης Μελενίκου κ. Εἰρηναῖος ν' ἀποσταλῇ ἐξαρχικῶς ἀνὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα, ὅπως ἐξετάσῃ τὴν ἐν γένει κατάστασιν τῶν χριστιανῶν καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ προσηλυτισμοῦ».

Τὴν πρότασιν ταύτην τῆς Α. Θ. Π. ἐζήτησάν τινες τῶν ἀντιφρονούντων ὅπως μελετήσωσιν ἰδιαιτέρως· ἐφ' ᾧ καὶ ἐχορηγήθη τούτοις ἀντίγραφον αὐτῆς πρὸς μελέτην.

Αἰφνης ὁμως τὴν ἐπιούσαν συνεδρίαν, χωρὶς οὐδὲ ποσῶς νὰ συζητηθῇ αὕτη, ἀπαγγέλλεται ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Δυρραχίου τὸ κατὰ τῆς Α. Θ. Π. προμεμελετημένον κατηγορητήριον, ἐν ᾧ μετὰ ἄλλων ἐλέγετο καὶ περὶ τῆς ἐν λόγῳ προτάσεως τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ὅτι αὕτη τυγχάνει σοφῇ μὲν καὶ σεβαστῇ ἀλλ' ἀπαράδεκτος. Ταῦτα μὲν εἰς τὰ ἐν τῇ Συνόδῳ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀνταλλαγέτα. Τὰ δὲ περιέργως περιαδόμενα καὶ ὡς ἀπὸ αὐθεντικῆς πηγῆς λεγόμενα εἰσὶν ὅτι ἀπὸ μέρους τῶν ὀκτῶ πανιερωτάτων μητροπολιτῶν διεμηνύθη τῇ καισαροβασιλικῇ αὐστρουγγρικῇ πρεσβείᾳ ὅτι εἰσὶ πρόθυμοι, ἐὰν αὕτη εὐαρεστηθῇ νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτοὺς ὅπως εἰσέλθωσι καὶ αὖθις ἐν τῇ Ἱ. Συνόδῳ, τὴν δευτέραν ἀμέσως ἡμέραν νὰ παραδεχθῶσι τὰς προτάσεις αὐτῆς ὡς αὕτη διετύπωσεν αὐτάς.

Καὶ ἡδη κρινάτω ἕκαστος ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν τίνες οἱ τὰ λογικὰ καὶ νόμιμα καὶ κανονικὰ εὐηγοούμενοι καὶ ἀποσκοποῦντες καὶ τίνες οἱ ἐκ πνεύματος ἀντιλογίας καὶ ἀντιπράξεως τὰναντία ὑποστηρίζοντες καὶ ραδιουργοῦντες ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Ἱ. Συνόδῳ παρεδρείας αὐτῶν.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ

Κατ' ἀτυχίαν πάντων τῶν συντετριμμένην ἔχόντων τὴν καρδίαν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων

χριστιανῶν, ἡ λυπηρὰ κατάστασις τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ὑποθέσεων, ἡ δημιουργηθεῖσα διὰ τῆς ἀντικανονικῆς καὶ ἀσυγγνώστου πολιτείας τῶν ἀποσχισθέντων ἀπὸ τῆς Συνόδου σεβασμιωτάτων μελῶν αὐτῆς, ἐξακολουθεῖ, νέα δ' ἀνομήματα ἐπισωρεύουσιν οἱ στασιασταὶ πρὸς πλείονα περιπλοκὴν καὶ ἐπιδείνωσιν τῆς καταστάσεως.

Ἀκούονται, διότι σπερμολογοῦνται, πολλὰ καὶ ποικίλα, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, καλὸν δὲ βεβαίως εἰς ὥρας τοιαύτας συγκρούσεων νὰ προσέχη τις εἰς τὴν διαλογὴν αὐτῶν, ὅπως εὐρεθῇ σχετικὴ τις ἀλήθεια. Ἐκ τῶν πολλῶν ὅμως, ἀ διαδίδονται, βέβαιον φαίνεται ὅτι ὑπὸ τῶν σεβασμιωτάτων τούτων ἀρχιερέων ἀπεστάλησαν γράμματα εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν μένοντας σεβασμ. ἀρχιερεῖς, ἐξαγγέλλοντα μὲν τὰ ἐσχάτως συμβάντα, ἀπεκδεχόμενα δὲ τὴν ἐγνυμγορίαν καὶ τῶν ἀπόντων ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα παρεπιδημούντων πραττομένοις. Ἀλλὰ κατὰ πόσον τοῦτο συνάδει πρὸς τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς ὅλης Ἐκκλησίας καὶ πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν τεθεσπισμένα, τοῖς τε γράφουσι καὶ τοῖς λαμβάνουσι τὰς ἐπιστολάς, οἷσι γινώσκται τῶν κανόνων, ἀπόκειται νὰ κρίνωσιν ἐν ἐπιγνώσει καὶ ἐν πνεύματι ποιμαντικῆς σενέσεως.

Πρὸς τούτῳ δὲ πολλὰ λέγονται καὶ περὶ τοῦ περιεχομένου τριῶν ὑπομνημάτων (λαϊχὰ) τῷ ἀρμοδίῳ ὑψηλῷ Ὑπουργείῳ δοθέντων, περιεχομένου ἡκιστα μὲν εὐπρεποῦς, οὐδαμῶς δ' ἀρμόζοντος εἰς τὴν ἐπιβαλλομένην εἰς τοὺς ἐπιδύνας αὐτὰ εὐσυνειδησίαν καὶ φιλαλήθειαν, ἅτε ποιμένας τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Εὐχόμεθα διαπύρως ἵν' ἀποδειχθῇ ψευδὴς ἡ διάδοσις, ἀκούσωμεν δ' ὅτι οὐδ' εἰς τὸν νοῦν αὐτῶν ἐπῆλθεν ἡ εἰδεχθῆς αὕτη κακεργασία. Πιστεύομεν ὅτι οὐδ' οἱ ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ὀρθοτομοῦντες καὶ τὸν εὐσεβῆ ποιμαντικὸν διανύοντες δόλιχον θέλουσι παρίδει τὴν κανονικὴν αὐτὴν θέσιν τε καὶ σχέσιν ἀπέναντι τῆς κανονικῆς αὐτῶν καὶ νομίμου ἀρχῆς. Πιστεύομεν ὅτι θέλουσιν ἀπόσχει πάσης πρὸς ἀλλότρια κρίματα κοινωνίας, ἀριστα γινώσκοντες οἷας ποινὰς ἐπάγουσι κατὰ τῶν ἐν καταφρονήσει τοὺς ἱεροὺς κανόνας τιθεμένων αὐταὶ αἱ ἀποφάνσεις Συνόδων ἱερῶν καὶ θεοπνεύστων.

ΔΥΟ ΜΕΓΑΛΑ ΨΕΥΔΗ

ἀνέγραψεν ἡ τεργεστηνὴ συνάδελφος «Νέα Ἡμέρα» ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 23 λήγοντος, υἱοθετήσασα νέαν ἀνταπόκρισιν ἐκ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἐν ἣ ὁ γράφων; καὶ ἀπὸ πολλοῦ τὰς ιδέας καὶ τοὺς πόθους τῶν κατὰ τῆς κανονικῆς αὐτῶν καὶ νομίμου ἀρχῆς συνωμοτούντων ἀρχιερέων γνωστὰ ποιῶν, πειρᾶται νὰ ἐξαγνίσῃ αὐτοὺς βεβαιῶν ὅτι οἱ ὀκτῶ μητροπολίται ἐβεβαίωσαν τὸν ὑπουργὸν τῆς δικαιοσύνης ὅτι οὐδέποτε ἐπεδίωξαν ἀλλαξοπατριαρχεῖαν, ἀλλ' ἐζήτησαν νὰ ἐπαγαγάσιν τὸν πατριάρχην εἰς τὴν νόμιμον καὶ κανονικὴν πορείαν κλπ. Κατὰ πόσον λέγουσιν ἀλήθειαν οἱ διδάσκοντες καὶ ἀκούοντες ὅτι χεῖλη ἱερέων οὐ ψεύδονται, τοῦτο καταδηλοῖ πασιφανέστατα ὑπουργικὸς τεσχερὲς τῆς Α. Ὑψ. τοῦ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευμάτων ὑπουργοῦ Ἀβδουρραχμὰν πασᾶ, ὑπ' ὅψιν ἔχων μασηματὰν τῶν ὀκτῶ, καὶ οὐ τεσχερὲ τὸ μέρος τὸ εἰς αὐτοὺς ἀναφερόμενον ἔχει οὕτω:

«Οἱ εἰρημένοι μητροπολίται, ὄντες ὡς εἴρηται ὀκτῶ, προέβησαν νὰ ζητήσωσιν ἀλλαξοπατριαρχεῖαν καὶ νὰ συνεδριάσωσιν ἐκτὸς τοῦ Πατριαρχείου. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα ἐφάνησαν ἀπάδοντα ταῖς διατάξεσι τοῦ πατριαρχικοῦ Κανονισμοῦ, ἐγένοντο αὐταῖς αἱ δέουσαι συμβουλαὶ καὶ παρατηρήσεις» (22 σαμπάν 1322, 17 8]βρίου 1904). Τοῦτο ἐπιβεβαιῶν καὶ ἡ κυκλοφοροῦσα φήμη ὅτι οἱ ὀκτῶ ἀρχιερεῖς, εἴτε ἐξ ἑαυτῶν εἴτε καὶ τῇ ὑποκινήσει ἐτέρων προέβησαν, ἀγνωστον ἐπὶ τῇ βάσει τίνος νόμου καὶ κανόνος, εἰς τὴν παῦσιν καὶ τὴν καθαίρεσιν τοῦ πατριάρχου (!) ἦν καὶ διὰ τηλεγραφημάτων ἔσπευσαν, ὡς λέγεται, ν' ἀναγγείλωσιν εἰς τὰς πρωτευούσας τῶν ὀρθόδοξων κρατῶν, ἅμα δὲ συνέταξαν καὶ σχετικὸν πρακτικόν, ὅπερ σφραγισθὲν ὑπὸ τῶν ὀκτῶ παρεδόθη τῷ πρώτῳ τῇ τάξει μητροπολίτη Ἐφέσου πρὸς φύλαξιν.

Ἀλλ' ἐπίσης ψεῦδος ἀσύστολον τῶν ἐνδιαφερόμενων ἐστὶ τὸ γραφέν ἐν τῇ «Νέᾳ Ἡμέρᾳ» ὅτι ὁ σεβ. γέρον Κυζίκου, ἐλθὼν νῦν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀνήρρεσεν ἑαυτὸν γράψαντα τῷ 1891 πρὸς τὸν τότε πατριάρχην Διονύσιον Ε', ὅτι συνοδικὸς ἀρχιερεὺς οὐδαμῶς δύναται νὰ ἀπολυθῇ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς διετίας αὐτοῦ θητείας. Ὁ μητροπολίτης Κυζίκου, τότε δὲ

Σιτανίου, διαταπτόμενος ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην, λόγῳ δῆθεν ἐπαρχιακῶν ὑποθέσεων, ἀπαιτουσῶν τὴν ἐκεῖ παρουσίαν αὐτοῦ, διεμαρτύρετο κατὰ τοῦ τοιούτου βιασμοῦ ἐπάγων ὅτι, ἐὰν μὲν πρόκηται περὶ ἐπαρχιακῶν ἀναγκῶν, αὐτὸς ἐστὶν ὁ γινώσκων ταύτας ἐγκύρως, οὐχὶ δ' ὁ βιάζων πρὸς ἀναχώρησιν· ἐὰν δὲ γένηται δεκτὴ ἡ τοιαύτη θεωρία περὶ τῆς εἰς τὰς ἐμπεριστατάτους ἐπαρχίας ἀναχωρήσεως τῶν συνοδικῶν, τότε ἔδει ν' ἀπέλθῃ πρότερον εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ τότε σεβασμ. μητροπολίτης Ἡρακλείας κ. Γερμανὸς, διότι πραγματικῶς ἡ κατάστασις τῆς μεγάλης ταύτης ἐπαρχίας ἀπῆτει τότε τὴν ἐκεῖ μετὰδασιν αὐτοῦ κατὰ τὰς ἐπανελημμένας ἐκ διαφόρων αὐτῆς τμημάτων ἐπιστήμους ἀναφοράς τῶν κατοίκων. Πλέον τούτου οὔτε εἶπεν ἐν τῇ συνόδῳ, οὔτε ἔγραψέ τι.

Ταῦτα πρὸς τὸ παρὸν, εἰσὶν ἀρκετὰ ἵνα δείξωσιν ὅτι ψεύδονται οἱ ἀπὸ σκηνῆς καὶ παρασκηνίων διὰ τὴν «Ν. Ἡμέραν» ἐργαζόμενοι.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐν τῷ παρελθόντι φύλλῳ τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» ἐκδοθέντων περὶ τοῦ οἰκτροῦ θανάτου τῆς ἑλληνίδος διδασκαλίσσης ἐκ **Γευγελῆς**, δημοσιεύομεν σήμερον ἀπόσπασμα νεωτέρας ἐπιστολῆς περὶ τοῦ αὐτοῦ θλιβερωτάτου γεγονότος, τηροῦντες καὶ πάλιν τὸ λεκτικὸν καὶ διορθοῦντες τὰ περὶ τὴν γραφὴν σφάλματα.

«Σεβαστὲ μοι μπαμπᾶ

21 ὁκτωβρίου 1904

Χθὲς ἐγένετο ἡ κηδεία τῆς δυστυχοῦς ἀειμνήστου Αἰκατερίνης καὶ τῶν δύο μικρῶν κορασίων τοῦ οἰκοδεσπότου κτλ. Εὐρέθημεν, μπαμπᾶ μου, πρὸ φρικτοῦ θεάματος. Τὰ πτώματα τῶν μαρτύρων δὲν ἦσαν πτώματα· ἦσαν ψημένα ὅσπ' ἡρώματος μαύρου, τῆς ἀειμνήστου ἡ κεφαλὴ δὲν εὐρέθη, οὔτε τὰ ἄκρα αὐτῆς, μόνον ὁ κορμὸς τῆς, ὅστις εἶχε μεταβληθῇ εἰς κάρβουνον. Ὅποιον αἶσθημα φρίκης δὲν δύνασαι νὰ φαντασθῇς κατέλαβε τὴν καρδίαν ὅλων ἐν γένει τῶν ἀνθρώπων, ὅτε περὶ τὴν 5 πρὸ μεσημβρίας ὥραν ἐδέχθημεν ἐν τῷ σχολείῳ μας τὰς δυστυχεῖς ταύτας σκιάς. Οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν μας ἔκρουον κατ' ὅλην τὴν ἡμέραν, νεκρικὴ σιγὴ ἐκάλυψε τὴν πόλιν μας· στρατιῶται, πολίται, πολῖται ἄνω κάτω ἦσαν χθὲς φυλάττοντες· ἡμεῖς δὲ ἄνευ χρώματος καὶ ζωῆς ὡς μηχανεὶ ὑπηρετήσαμεν εἰς τὰ χρειώδη τῶν τε νεκρῶν καὶ τῆς ἐκφο-

ρᾶς. Στεφάνους τρεῖς ἐκ τῆς σχολῆς κατεθέσαμεν ἐπὶ τοῦ τάφου, λόγοι δύο ἐξεφωνήθησαν ἐπ' αὐτοῦ συγκινητικώτατοι, ἠκολούθησαν τὴν ἐκφορὰν ὅλοι, ἄνδρες γυναικες, ἡμέτεροι ὅμως, καὶ τὰ δύο σχολεῖα ἁρένων καὶ θηλέων, διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι. Ἡ κατάστασις μας εἶναι ἀθλία. Ἡμεῖς ἐμαζεύθημεν ὅλοι εἰς μίαν οἰκίαν μόνον διὰ τὴν νύκτα. Τρεῖς οἰκογένειαι ἐντὸς τῆς αὐτῆς μας ὅλοι μαζῇ, ἐγώ, ἡ μπαμπᾶ ὁ διδάσκαλος καὶ ἡ κυρία του, ὁ οἰκοδεσπότης μὲ τὴν κυρίαν του, ὁ πενθερὸς του, ὁ ἀνεψιὸς του καὶ τὰ τρία μικρά του. Ἡ ζωὴ μας κινδυνεύει· δὲν ἤξεύρομεν τί θὰ ἀπογίνωμεν. Μόνον ὁ Θεὸς θὰ φροντίσῃ πλέον δι' ἡμᾶς. Ἡ διδασκάλισσα Ἐλίζα ζητεῖ παραίτησιν καὶ δὲν τῆς δίδεται, λοιπὸν τί ἄλλο νὰ ζητήσωμεν ἐνῶ τοῦτο δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται; Περιμένομεν τὸ πεπρωμένον;— Ταῦτα, σεβαστέ μοι μπαμπᾶ, φρόντισον σὲ παρακαλῶ τίνι τρόπῳ θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐλευθερωθῶμεν καὶ κερδίσωμεν τὴν ζωὴν μας. Σὲ ἀπάζομαι, ἡ θυγάτηρ σου».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Συνεδρία δύο Σωμάτων.—Χθὲς συνήλθον εἰς συνεδρίαν ἀπὸ κοινοῦ τὰ δύο διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα ἢ τε ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον, παρατείνοντα τὴν ἐργασίαν αὐτῶν μέχρι μεσημβρίας.

Ἱερὰ Σύνοδος.—Τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσαν ὁ ἐκ τῶν νέων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Χίου κ. Κωνσταντῖνος προϋπαντήθεις ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. ὑπὸ τοῦ ἱερολ. δευτερείοντος κ. Βενιαμίν. Σήμερον δὲ συνήλθεν ἡ ἱερὰ Σύνοδος εἰς τὴν τακτικὴν αὐτῆς συνεδρίαν.

Σήμερον ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Π. συνήλθεν εἰς τὴν τακτικὴν αὐτῆς συνεδρίαν ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἀπαρτιζομένη ὑπὸ τῶν σεβ. συνοδικῶν Κυζίκου, Νικομηδείας, Διδυμοτείχου, Χίου, Γάνου καὶ Χώρας καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης, ἐπαναλαβοῦσα τὰς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ πραξικοπήματος τῆς ἀπεργίας διακοπεύσας ἐργασίας αὐτῆς.

Δ. Ἐθν. Μικτὸν Συμβούλιον.—Ἡ χθεσινὴ διοικητικὴ συνεδρία τοῦ Συμβουλίου ἐματαιώθη ἔνεκα τῆς κοινῆς αὐτοῦ μετὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου συνεδριάσεως. Τῇ τετάρτῃ συνεκροτήθη ἡ δικαστικὴ αὐτοῦ συνεδρία, προεδρεύοντος τοῦ σεβ. μητροπολίτου Διδυμοτείχου κ. Φιλαρέτου.

Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ.

Ἐνεκα τοῦ ἐορτασίου τῆς παρελθούσης τρίτης ἡ Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ δὲν συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν, ἐργασθεῖσα τῇ προπαραελθούσῃ τρίτῃ, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβασμ. αὐτῆς προέδρου μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Κωνσταντίου.

Κεντρικὴ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ.

Χθὲς συνῆλθεν εἰς τὴν τακτικὴν αὐτῆς συνεδρίαν ἡ Κεντρ. Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπὴ, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ προέδρου αὐτῆς σεβασμ. μητροπολίτου Νικομηδείας κ. Φιλοθέου.

Ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον.

Τὸ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Ἐκκλησιαστ. δικαστήριον, τακτικῶς συνεδριάζον κατὰ πᾶσαν δευτέραν, ὑπὸ τὴν δραστηρίαν προεδρείαν τοῦ πανιερ. μητροπολίτου πρ. Δρυϊνουπόλεως κ. Γρηγορίου, μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ αὐταπαρνησίας, ἀνευ διακοπῆς ἐκπληροῖ τὸ σπουδαῖον αὐτοῦ καθήκον.

Ἐθνικὰ Φιλανθρ. Καταστήματα.

Ἀπὸ τῆς 6 λήγοντος ὁκτωβρίου τετράκις συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν ἡ ἐφορεία τῶν ἐθνικῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἀντιπροέδρου διδάκτορος κ. Μ. Ψαλίδου, ἱατροῦ.

Μοναστηριακὴ Ἐπιτροπὴ.

Χθὲς συνεκρότησε συνεδρίαν ἡ Μοναστ. Ἐπιτροπὴ, προεδρεύοντος τοῦ ἐκ τῶν συμβούλων κ. Ἀγγέλου Στ. Ἰωαννίδου, τοῦ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἐκπροσωποῦντος ἐν αὐτῇ. Ὁ προεδρεύων προσεφώνησε τὸν νεωστὶ διορισθέντα ὡς μέλος αὐτῆς πολυμαθὴ διδάκτορα τῶν νομικῶν κ. Χαρίσιον Βαμβακᾶν, ὅστις ἀντεφώνησε καταλλήλως.

Ἐφορεία Ἀρχιγενεῶν Ἐκπαιδευτηρίων.

Τῇ παρελθούσῃ παρασκευῇ συνεκρότησε τὴν νενομισμένην αὐτῆς συνεδρίαν ἡ ἐφορεία τῶν ἐν Ἐπιβάταις Ἀρχιγενεῶν Ἐκπαιδευτηρίων προεδρεύοντος τοῦ προέδρου αὐτῆς σεβασμ. μητροπολίτου Γάνου καὶ Χώρας κ. Κωνσταντίνου.

Πατριάρχης Ἀρμενοκαθολικῶν.

Τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ ὁ μακαριώτατος πατριάρχης τῶν καθολικῶν ἀρμενίων κ. Πέτρος Παῦλος ἐν συνόδῳ ἐνὸς ἐπισκόπου καὶ τοῦ πρωτοσυγκέλλου αὐτοῦ ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην, ὃς ὑπεδέξατο αὐτὸν ἐπισήμως ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν πατριαρχῶν ἔχων περὶ αὐτὸν τοὺς σεβασμ. συνοδικοὺς μητροπολίτας Κυζίκου, Νικομηδείας, Διδυμοτείχου, Χίου, καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης. — Χθὲς δὲ ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενι-

κὸς πατριάρχης, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς σεβασμ. συνοδικοὺς μητροπολίτας Κυζίκου καὶ Χίου, μετέβη εἰς τὸ ἀρμενοκαθολικὸν ἐν Σταυροδρομίᾳ Πατριαρχεῖον καὶ ἀνταπέδωκε τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὸν μακαριώτατον πατριάρχην κ. Πέτρον Παῦλον, ἐν τιμῇ πολλῇ γενόμενοι δεκτοί.

Κηδεῖα ἀρχιμ. Γερμανοῦ Γρηγοῤ.

Δημοτελὴς καὶ ἐν μέσῳ πολλῆς συρροῆς κόσμου ἐγένετο τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἡ κηδεῖα τοῦ ἀειμνήστου ἀρχιμανδρίτου Γερμανοῦ Γρηγοῤ ἀνταξία πρὸς τὰς ἀρετὰς τοῦ μεταστάντος καὶ τὴν πολυετὴ διακονίαν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τῆς νεκρικῆς ποιμνῆς ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ σχολάρχου τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς πανιερ. μητροπολίτου Σάρδεων μέχρι τοῦ πατριαρχ. ναοῦ προέστη ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Διδυμοτείχου μετὰ τοῦ σεβασμ. ἀγίου Γάνου καὶ Χώρας καὶ πρώην Δρυϊνουπόλεως καὶ τοῦ παρεπιδημοῦντος θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἐρυθρῶν, τῆς νεκροσίμου δ' ἀκολουθίας ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ. Ἐν τῇ κηδεῖᾳ παρεστάθησαν ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Γρυπάρης καὶ οἱ τὸν ἐξοχώτατον πρεσβευτὴν τῆς Σερβίας ἐκπροσωποῦντες κκ. Α. Πέκιανας γραμματεῖς καὶ Κ. Γρούπσεβιτς διερμνεῖς, οἱ σεβ. μητροπολῖται Ἐφέσου, Μιτυλήνης, Βελεγράδων, οἱ παρεπιδημοῦντες Σερρῶν, Ρόδου, Δυρραχίου καὶ Ἐλευθεροπόλεως, οἱ ἐπίτροποι τῶν Ἀγίων Τόπων, ἔτι οἱ σεβασμ. μητροπολῖται Σταυρουπόλεως καὶ Σάρδεων σχολάρχαι τῆς Θεολογικῆς καὶ τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, οἱ διευθυνταὶ καὶ ἄλλων ἀνωτάτων παρ' ἡμῖν σχολῶν. Λόγον ἐπικήδειον ἐξεφώνησεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἁμβωνος ὁ ἱερολογ. ὑπογραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου κ. Ἀθανάσιος Πιπέρας ἐξάρας τὴν ἐν τῇ στρατευομένῃ ἰδίᾳ Ἐκκλησίᾳ καρποφόρον διακονίαν τοῦ ἀνδρὸς ποδηγετήσαντος διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ πᾶσαν σχεδὸν τὴν σύγχρονον ἱεραρχίαν. Μετὰ τὴν ἀκολουθίαν ὁ νεκρὸς μετεκομίσθη καὶ ἐνεταφιάσθη ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.

Πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ λειτουργία ἐν Ξυλοπόρτῃ.

Ἀναστηλωθέντος, πρωτοβουλία τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχοῦ Ἰωακείμ Γ', τοῦ ἀπὸ τριακονταετίας καὶ ἐπέκεινα, καθ' ἃ ἐγράψαμεν, εἰς ἀλήθην περιπεσόντος

ἱεροῦ ἔθους νὰ τελεῖται πανηγυρικώτερον ἢ ἑορτὴ τοῦ ναοῦ τῆς Ευλοπόρης κατ' ἔτος τῇ 26 ὁκτωβρίου, ὡς χρησιμεύσαντος πρὸ τριῶν ἑκατονταετηρίδων πατριαρχικοῦ, τῇ παρελθ. τρίτῃ, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, ἐτελέσθη ἐν αὐτῷ ἡ πρώτη πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ λειτουργικὴ μεγαλοπρεπῶς, ἐν μέσῳ μεγάλῃς συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος, συλλειτουργησάντων τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν Κυζίκου, Νικομηδείας, Διδυμοτείχου, Χίου, Γάνου καὶ Χώρας καὶ Σερβίων-Κοζάνης. Ἐν τῷ ναῷ παρῆσαν ὁ ἐρίτιμος κ. Δ. Εὐγενίδης, ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου κ. Ταχιντζής, ὁ πρ. βοηθὸς τοῦ νομάρχου Ἀδριανουπόλεως Θ. Παπαδόπουλος ἐφέντης καὶ πολλοὶ τῶν λογάδων. Μετὰ τὴν διανομὴν δὲ τοῦ ἀντιδώρου ἡ Α. Θ. Π. μετέβη εἰς τὴν σχολὴν τῆς ἐνορίας, ἔνθα ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος τῆς κλίμακος τοῦ παιδευτηρίου ἀπέτεινε πατρικὰς νουθεσίας εἰς τὸ συρρεῦσαν πλῆθος συνιστῶν ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην καὶ κατέληξεν εἰς εὐχὰς ὑπὲρ ὑγιείας τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν ἀνακτος, ὑπὲρ οὗ τὸ πλῆθος ἐζητωκραύγασεν. Ἐκεῖ δὲ προσεφώνησε τῇ Α. Θ. Π. ὡς καὶ τοῖς σεβασμ. συνοδικοῖς ὁ ἐλλογ. καθηγητὴς τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς κ. Β. Α. Μυστακίδης, διὰ τοῦ κατωτέρω δημοσιευομένου λόγου.

Παναγιώτατε δέσποτα,

Σεβασμιώτατοι ἱεράρχαι,

Ἐρίτιμοι σύμβουλοι καὶ λογάδες τοῦ Γένους,

Οὐχὶ αὐτεπαγγέλτος, ἀλλ' εἰκὼν τῆς ἐπιμόνοις ἀξιώσεσι τῶν νομίμων τῆς κοινότητος ἀντιπροσώπων πατρισταρχικῇ ἐνώπιον τῆς Υ. Θ. Π. τοῦ σεβαστοῦ καὶ λαοφιλοῦς πατριάρχου καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ὅπως ἐξ ὀνόματος αὐτῶν προσκαγορεύσω τὴν Υ. Θ. Π. καὶ ὑποβάλω Αὐτῇ καὶ τοῖς περὶ Αὐτὴν σεβασμιωτάτοις ἱεράρχαις τὰς ἀγνωστάτας εὐχαριστίας ἐπὶ τῆς εὐλογίας, ἧς δαψιλῶς ἐπεδαψιλεύσατο σήμερον τῇ ἡμετέρᾳ κοινότητι. Ἀφοῦ οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι, ἀδελῶς, Παναγιώτατέ μοι πάτερ καὶ δέσποτα, ἡψάμην τῆς πληρώσεως τοῦ εὐλαβοῦς τούτου πόθου τῆς ἐν υἱικοῖς αἰσθηματικῇ ἀκριβείᾳ οὐχὶ ἐπιπλάστῳ, ἀφοσιώσει πλουτούσης κοινότητος ἡμῶν, ἐν ἣ καὶ γὰρ τέταγμαι ἐκ τοῦ ἁγίου Δημητρίου τῆς πολιᾶς Ξηροκρήνης εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον τὸν ἐνταχῶς τῆς Ευλοπόρης παρκαπεμφθεῖς, ἀπὸ 30ετίας ὑπὸ τὴν μυροβόλον σκέπην αὐτοῦ διατελῶν, — ἀδελῶς,

λέγω, διότι ἐκ παιδὸς γινώσκω τὴν γεννησιότητα τῶν προφημάτων τῆς ὑμετέρας θειοτάτης κορυφῆς καὶ τὴν ἐρμηνότητα τῆς χριστιανικῆς αὐτῆς ὑπομονῆς. Ἡ σημερινὴ τιμὴ ἡ ἀποδοθεῖσα τῇ ἡμετέρᾳ κοινότητι δεικνύει, Παναγιώτατε, καὶ βοᾷ πανταχοῦ τοῦ χριστιανώμου πληρώματος ὅτι ἐκ τῆς ἱερᾶς τοῦ πατριαρχικοῦ ὡμῶν θρόνου περιωπῆς μετὰ ἄλλων μετ' εὐωστίαις ὑπερκαμύνεσθε καὶ τῶν ἀρχαίων ἐθῶν καὶ μετ' εὐσταθείαις ἐπανάγετε εἰς χρῆσιν, τῶν καίρων διδόντων, τὰ πολλὰς, οὐχὶ ἐπηρείαις τοῦ χρόνου, ἀλλὰ τῆς ἀμελείαις ἡμῶν ἀποκοιμηθέντα σεβαστὰ ἔθνη καὶ ἔθη καὶ ὀρθοῦτε αὐτά. Ἡ πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ λειτουργία ἐν τῷ ναῷ τούτῳ τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τῶν Κανναδῶν ἡ καθιερωθεῖσα ἀπὸ τῆς σήμερον εἶναι διδασκτικὴ, ἐπαναφέρει εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν ἀρχαιοτέραις ἐποχαῖς, οἰκιστοῦται τὴν πάλαι ἀξίαν καὶ σημασίαν τῶν καίρων ἐκείνων, ἐπὶ τῇ περιφνεῖ τῶν ὁποίων καὶ τῇ εὐπορίᾳ ἐπὶ χριστιανικῇ ἀντοχῇ τὸ Γένος ἡμῶν κομᾷ καὶ ἀθρύνεται. Παναγιώτατε, ὁ δικηγωστικώτατος νοῦς τῆς ὑμετέρας πεπνυμένης κορυφῆς, ὁ ἄσβεστον τῆς πατρὸς ἐκκλησιαστικῆς κληρονομίας τὴν λαμπρὰν δικαιοσύνην, ὁ καὶ τῆς ὀρθοταμίαις τὴν ὁδὸν διανοίγων, ἐν χρόνοις, ἐν οἷς πᾶσα εὐσεβεὶς ὁδὸς διαβάλλεται καὶ ὁ τῶν εὐσεβούντων καὶ τῷ Θεῷ προσκακούμενων βίος διασκώπτεται, δεικνύει διὰ παραδειγμάτων τὴν ἀλήθειαν τῶν ἐμοὶ λεγομένων. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὤρισθη ἡ τελετὴ πατριαρχικοῦ μνημοσύνου τῶν μεγάλων τοῦ Γένους εὐεργετῶν ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ (23 ἀπριλίου), κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο καθιερώθη πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ λειτουργία ἐν τῷ τῆς κοινότητος ἡμῶν ἱερῷ ναῷ, ὅστις τοσαύτης περικλείει πατριαρχικὰς ἀναμνήσεις.

Ὁ ναὸς ἡμῶν, ὡς γνωστὸν ὑπὸ τοῦ μακκρίτου ἐκείνου Μελετίου τοῦ Πηγά ἐπιτηρητοῦ ὄντος τοῦ πατριαρχικοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου κατὰ τὸ 1597 συναγορασθεὶς σὺν τῇ Παναγίᾳ τοῦ Μπαλίνου μετεσκευάσθη καὶ ὤρισθη εἰς Πατριαρχεῖον. Ἐν αὐτῷ κατετέθη τὸ ἱερώτερον κόσμημα τῶν τριῶν πρότερον πατριαρχικῶν ναῶν, ἡ ἱερὰ εἰκὼν τῆς Παμμικαλίστου. «Πρὸς μνήμην ἄλληστον», γράφει ὁ ἀείμνηστος προκάτοχος τῆς Υ. Θ. Π. ὁ ἀπὸ Σιναίου Κωνσταντῖος, τοῦ ἀφαιρεθέντος ναοῦ τῆς Παμμικαλίστου, ἐπευφημήθη ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Δημητρίου τῇ ἐπικλήσει τῆς ἱερᾶς, διότι ἐν αὐτῷ κατετέθη καὶ διεσώθη ἡ πάνσεπτος εἰκὼν τῆς Παμμικαλίστου. Καὶ ὁ πατριάρχης Τιμόθεος ὁ ἀπὸ Παλαιοῦ Πατρῶν τὸν νῦν πατριαρχικὸν ναὸν πρὸ τριῶν αἰώνων ἐπισκευάσας τῇ τῆς μητροπαρθένου κόρης Παμμικαλίστου ἐπικλήσει ἐπευφήμησε. Δικαίως δὲ καὶ ἡ Υ. Θ.

Π. ἐφέτος ἀρμοδίως καθώρισε ἕνα καὶ ὕμνος καὶ ᾠδαὶς ἐν ἰδίᾳ τακτῇ ἡμέρᾳ (τῇ 1 Σεπτεμβρίου) τιμῶμεν τὴν ἱερὰν εἰκόνα τὸν τε φῶτον τῶν αἰώνων καὶ τὰς κατ' αὐτοὺς περιπετείας αὐτῆς μιμνησκόμενοι, εὐχαριστοῦντες δὲ τῷ Θεῷ καὶ αἰνοῦντες τὴν ἐν αὐτῇ εἰκονιζομένην, εἰς ἣν πρώτην πάντες προστρέχομεν, τὴν ἀληθῆ μεσίτριαν πάντων τῶν χριστιανῶν. Οὐ μόνον λόγοις λοιπὸν ἀλλὰ καὶ ἔργοις ἀναπέθει ἡ Υ. Θ. Παναγιότης τοὺς φιλοχρίστους καὶ τοὺς συνιέναι ἐθέλοντας, καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ τὴν παρακαταθήκην ἀνασώζει. Ἐπὶ τούτῳ λοιπὸν καὶ ἡ ἡμετέρᾳ μικρὰ μὲν ἀλλὰ τὴν καρδίαν μεγάλη κοινότης κρείττονι πόθῳ καὶ αὐτῇ ὁρμωμένη προσεπάθησε διὰ τῆς ἐπὶ τριετίας σχεδὸν ἐργαζομένης ἐκλεκτῆς αὐτῆς ἐπιτροπῆς νὰ ἐπισκευάσῃ καὶ καλλύνῃ τὸν πατριαρχικὸν τοῦτον νῆον δαπανήσασα δικαιοσύνης λίρας χρυσᾶς, ὧν τὰς ἐκατὸν πενήκοντα ἤδη καὶ ἐξεπλήρωσεν, ἐκ προαιρετικῶν συνδρομῶν οὐχὶ ξένων τὸ ποσὸν τοῦτο συλλέξασα ἔχει δὲ δι' ἐλπίδος ὅτι καὶ τὸ ὑπόλοιπον οὐκ εἰς μικρὰν φιλοτίμῳ ἐνεργείᾳ πάντων τῶν ἐνοριτῶν καὶ τῶν περὶ κατάρτισει, ὅπως κατὰ πάντα ἀναδειχθῇ ἁγία, τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῇ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ἐργασίας. Ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἀπελπίζει, ἐν ὁμοιοῦ ἐργαζομένη μετὰ τῶν σὺν αὐτῇ ταχθέντων ἀδελφῶν ἐνοριτῶν ἐξικτεῖται τὰς τῷ Υψίστῳ εὐπροσδέκτους εὐχὰς τῆς Υ. Θ. Παναγιότητος ἐπὶ τούτῳ, ἵνα μὴ ὁ τοῖς καλοῖς αἰὶ βασιλείων ἀντίπαλος ἀνακόψῃ τὴν εὐθεῖαν αὐτῆς ὁδόν, ἐκφράζει δὲ δι' ἐμοῦ κατὰ τὴν εὐσημὸν ταύτην ὥραν τὴν εὐγνωμοσύνην οὐ μόνον τοῖς σεβασμιωτάτοις ἀγίοις ἀρχιερεῦσι τοῖς συλλειτουργήσασιν, ἀλλὰ Ὑμῖν, Παναγιώτατε, ἰδιαζόντως τῷ τὴν πρωτοβουλίαν σχόντι τῆς ἀναστηλώσεως ἀποκοιμηθέντος σεβαστοῦ ἔθους, Ὑμῖν ὅστις καὶ ἄλλας χάριτας καὶ δωρεὰς κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην πατριαρχίαν τῇ κοινότητι ἡμῶν ἐχάρισσας.

Δώη Ὑμῖν, Παναγιώτατε, ὁ Θεὸς κατὰ τὴν καρδίαν ὑμῶν τὴν μεγάλῳφρον, τὴν χριστιανικωτάτην, τὴν ἐν ἀγαθοεργίαις πλουτοῦσαν. Γένοιτο.

Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας

Ἐπίτροπος τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ἐν Καίρῳ διωρίσθη ὑπὸ τοῦ μακαριωτάτου πάπα καὶ πατριάρχου κ. Φωτίου ὁ πανιερ. μητροπολίτης Χαλεπίου κ. Νεκτάριος, ἀναχωρήσας εἰς Ἀλεξανδρείαν τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ.

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ

εἰς τὸν ἀείμνηστον διδάσκαλον

ΑΡΧΙΜ. ΓΕΡΜΑΝΟΝ ΓΡΗΓΟΡΑΝ

πρώην διευθυντὴν τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολογ. Σχολῆς

“Καὶ εἶδον οἱ κάτοικοι τῆς γῆς Χαναάν
τὸ πένθος ἐπὶ ἄλυνι Ἀτὰρ καὶ εἶπον
—πένθος μέγα τοῦτό ἐστι τοῖς Αἰγυπτίοις,, (Γεν. κεφ. Ν', 11).

Πένθος μέγα ὄντως καὶ ἀπροσδόκητον Παναγιώτατε Δέσποτα, σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι, ἐσχώτατοι Πρεσβευταὶ καὶ λοιποὶ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί! πένθος μέγα καὶ ἀπροσδόκητον ἐπλήξε τὰς καρδίας πάντων ἡμῶν μαθόντων ὅλως ἐξαπίνης τὸν θάνατον τοῦ σεβαστοῦ διδασκάλου πάντων σχεδὸν τῶν συγχρόνων ἱεραρχῶν τῆς ἐν Ἀνατολῇ ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, τοῦ πολυφιλήτου καὶ πολυκλαύστου ἀρχιμ. Γερμανοῦ Γρηγορά. Καὶ τὸ ἀπροσδόκητον τῆς θλιβεραῖς εἰδήσεως, γνωσθὲν χθὲς ἐν Φαναρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς τμήμασι τῆς μεγαλουπόλεως, εἰς ἄφατον ἐδύθισε θλίψιν πάντας τοὺς ἀκούσαντας, πρώιστα δὲ πάντων τὴν Ὑμετ. θεοφροῦνητον Κορυφὴν, ἥτις ἐκτιμῶσα εἶπερ τις καὶ ἄλλος τοὺς ἄνδρας τῶν γραμμάτων, διὰ πολλῆς ἤγε τιμῆς τὸν μεταστάντα, ὁμοίως δὲ καὶ πάντας τοὺς ἐκ τοῦ πλησίον σχόντας τὸ εὐτύχημα νὰ γνωρίσωσι τὸν ἄνδρα, οἵτινες καὶ ἐνέβλεπον ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἐν τῶν λαμπροτέρων ἀγλαϊσμάτων τῆς συγχρόνου ὀρθοδόξου ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ τίς θὰ ἐξαγγείλῃ εἰς τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς Ἀνατολῆς Ἱεράρχας καὶ τοὺς ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου αὐτῆς ἐγκατεσπαρμένους μαθητὰς τοῦ ἀοιδίου, ὅτι τὸ στόμα, ἀφ' οὗ τοσαῦτα ἐδιδάχθησαν θείας τε καὶ ἀνθρωπίνης σοφίας ὑψηλὰ διδάγματα, ἐσίγησε πλέον διὰ παντός, καὶ ὅτι δὲν θ' ἀκουσθῇ πλέον ἢ εὐλαὸς τοῦ πολυκλαύστου διδασκάλου γλῶσσα διαχέουσα ῥήματα ζωῆς αἰωνίου; Τίς θὰ ἐξαγγείλῃ εἰς τοὺς πολυπληθεῖς φίλους καὶ θαυμαστὰς τοῦ ἀοιδίου, οὓς προσεπόρισεν αὐτῷ ὁ πλήρης εὐαγγελικῆς ἀρετῆς καὶ κοινωφελούς δράσεως βίος αὐτοῦ, ὅτι δὲν θὰ ἴδωσι πλέον μετὰ αὐτῶν τὸν θαυμάσιον ἀληθῶς ἐν ταῖς συναναστροφαῖς σεβαστὸν ὁμιλητὴν; Τίς θὰ Σοὶ ἐξαγγείλῃ τὸ θλιβερὸν ἄγγελμα, ὃ τῶν νέων λευιτῶν τῆς χάριτος σεμνὴ χορεία, ἡ καλουμένη ὑπὸ τὰς σημερινὰς δυσχερεστάτας διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος περιστάσεις νὰ ἐπιτελέσῃ τὸν ὑψη-

λὸν καὶ θεοτίμτον προορισμὸν σου, καὶ ἔχουσα ἐπομένως ἀνάγκην τῶν σοφῶν ὁδηγῶν τῆς πολιᾶς πείρας; Πῶς δὲ θ' ἀκούσωσι τὸ θλιβερὸν ἄγγελμα καὶ οἱ Μακαριώτατοι Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων, οἵτινες μετὰ τῶν περὶ αὐτοὺς Ἱεραρχῶν περὶ πλείστου ἐποιοῦντο τὸν μεταστάντα, καὶ ὧν ὁ πρῶτος κατὰ τὰ τελευτάτα ἔτι εἶχεν ἀναθέση, ὡς γνωστὸν, αὐτῷ καθήκοντα ἀποκρισαρίου τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἀλεξανδρείας; Ὅντως μέγα τὸ πένθος καὶ πάγκοινον καὶ μὴ εἰς τοὺς συγγενεῖς μόνους καὶ οἰκείους τοῦ θανόντος περιοριζόμενον, διὸ καὶ πανδήμως τελεῖται σήμερον ἡ κηδεία τοῦ ἀοιδίου, προεξαρχούσης τῆς Ἱερᾶς Κορυφῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους. Καὶ δικαίως. Διότι ἂν εὐλόγως ἔχουσι δικαιώματα εὐγνωμοσύνης ἐπὶ τῆς συνειδήσεως τοῦ ἔθνους πάντες οἱ διὰ τοῦ πλούτου αὐτῶν παρασχόντες αὐτῷ μεγάλας κοινωφελεῖς δωρεάς καὶ ἀξιούντων παρὰ πάντων μεγάλων τιμῶν, δὲν πρέπει ἀφ' ἑτέρου βεβαίως νὰ ὑποτιμᾶται ἡ ἠθικὴ θυσία ἐκείνων, οἵτινες φέροντες παρέδοσαν ὅλον τὸν βίον τῶν ὡς ὀλοκαύτωμα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς κοινῆς εὐπραγίας. Μέγα τὸ πένθος καὶ μεγάλη ἡ ἀπώλεια! καὶ τοιοῦτον, ὥστε, ἴσως ἤρμοζε διὰ σιγῆς μᾶλλον ν' ἀγάγωμεν αὐτὸ, καὶ δὴ ἀφοῦ δυσχερὲς λίαν ἀποβαίνει τὸ ἐν οὕτως ὀλίγῳ χρόνῳ παραστῆσαι διὰ τοῦ λόγου τὴν μεγάλην ἀξίαν καὶ κοινωφελῆ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι δρᾶσιν τοῦ μεταστάντος. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὕτως ἔδοξε, καὶ νῦν, ὅτε πάντες ἡμεῖς, ὡς ποτε οἱ υἱοὶ τοῦ Πατριάρχου Ἰακώβ, κηδεύομεν σήμερον μετὰ πομπῆς προεξαρχούσης τῆς Ἱ. Θ. Παναγιότητος, τὸ γενρὸν σκῆνος τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ἔλαχεν εἰς ἐμὲ τὸν ἐλάχιστον ἐν τοῖς ἀδελφοῖς μου ὁ βαρὺς οὗτος κληρὸς, ἐπίτρεψόν μοι, Σὺ, ὦ μακαρία ψυχὴ τοῦ ἀοιδίου διδασκάλου, ὅπως τὰ σὰ ἐκ τῶν σὼν Σοὶ προσφέρων, ἐπιχειρήσω διὰ τῆς ἀσθενοῦς μου φωνῆς ἐν Ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ νὰ παραστήσω ἐν σκιαγραφίᾳ τὰ τοῦ θεοφιλοῦς βίου σου καὶ τῆς κοινωφελοῦς δράσεώς Σου, περὶ ὧν ἡ μετριοφροσύνη Σου, ἐφόσον εὐρίσκεσο ἔτι ἐν τοῖς ζῶσιν, αὐστηρῶς ἀπέφευγε πάντα ἐπαινετικὸν λόγον.

Ὁ μακαρίτης, Παναγ. Δέσποτα, σεβ. Ἱεράρχαι, ἐξοχώτατοι Πρεσβευταὶ καὶ λοιποὶ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἐγεννήθη περὶ τὸ ἔτος 1832 ἐκ γονέων εὐσεβῶν ἐν τινὶ κώμῃ τῆς ἐπαρχίας Και-

σαρείας, μετὰ τοῦ ὀνόματος τῆς ὁποίας ἡ Ἱστορία τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας συνδέει τὰ μεγάλα ὀνόματα τῶν οἰκουμενικῶν διδασκάλων Βασιλείου καὶ Γρηγορίων. Διακούσας τὰ πρῶτα μαθήματα ἐν τῷ σχολείῳ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, εἰσήχθη ἀκολούθως ὡς μαθητὴς εἰς τὴν ἐνταῦθα Θεολογ. Σχολὴν, μεθ' ἧς ἐμελλεν ἐφεξῆς νὰ συνδέσῃ σὺν παντὶ τὸν βίον αὐτοῦ. Ἦν τότε ἐποχὴ καθ' ἣν διηνοίγετο νέον στάδιον ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τῆς πνευματικῆς μορφώσεως τοῦ τε Γένους καθόλου καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας ἰδίᾳ. Τῇ ἀγαστῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἀοιδίου ἐν πατριαρχαῖς Γερμανοῦ τοῦ Δ' τῇ συνδρομῇ τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Οἴκουμ. Θρόνου, καὶ τῇ συνεργασίᾳ σπουδαίων ἐν τοῖς γράμμασιν ἀνδρῶν, εἶχεν ἀναπετάσῃ τὰς πύλας αὐτῆς ἡ κατὰ Χάλκην Ἱ. Θεολ. Σχολή, ἐπὶ τῷ ὑψηλῷ σκοπῷ τῆς ἀρτιωτέρας μορφώσεως τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀνωτέρου κλήρου. Ἐπὶ κεφαλῇ τῆς νέας ταύτης ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ κινήσεως, ἥτις ἐμελλεν ἐν διαστήματι πεντηκονταετίας, καθ' ὁλοκληρίαν νὰ διαρρυθμίσῃ τὰ ἀφορῶντα τὴν παιδείαν τοῦ ἀνωτέρου παρ' ἡμῖν κλήρου εὐρητο ὁ αἰμ. νστος μητροπολίτης Σταυρουπόλεως Κωνσταντῖνος ὁ Τυπάλδος, οὗ τὸ ὄνομα χρυσοῖς γράμμασιν ἀναγράφεται ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Σχολῆς. Ὅτι δὲ ὑπὸ τοιοῦτον διδάσκαλον διατελέσας ὁ ἀοιδίμος ἔγνω νὰ ἐπωφελήθῃ σπουδαίως τῆς εὐκαιρίας καὶ ἀναδειχθῇ ἀντάξιος ἐκείνου μαθητῆς, τοῦτο δείκνυται τρανῶς ἐκ τε τῆς πρὸς αὐτὸν ἰδιαιτέρας ἐκείνου ἐκτιμήσεως, ὡς θέλομεν ἴδῃ παρακατιόντες, καὶ ἐκ τῆς ὅλης αὐτοῦ ἐφεξῆς δράσεως. Ἀποφοιτήσας τῆς Θ. Σχολῆς κατὰ τὸ ἔτος 1855, κεχειροτονημένος ἦδη διάκονος, δὲν ἔκρινεν ὁ αἰμ. νστος ἐξευτελεστικὸν δι' ἑαυτὸν νὰ μετέλθῃ ἐπὶ τινι χρόνον τὸν διδάσκαλον καὶ ἱεροκήρυκα ἐν τινὶ τῶν προαστείων τῆς πρωτευούσης, τῷ Βαφροχωρίῳ τοῦ Βοσπόρου, ἀλλ' ὁ διῶδὼν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Γρηγοῦ ἀπροσόντα εὐρυτέρας δράσεως αἰμ. νστος Τυπάλδος διενήργησε τὸν μετὰ ἐν ἔτος περίπου διορισμὸν αὐτοῦ ὡς καθηγητοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογ. Σχολῆς. Ἡ δὲ ἐν τῇ θέσει ταύτῃ εὐδοκίμησης καὶ ἡ πρὸς τὸν νεαρὸν καθηγητὴν ἐκτίμησις τοῦ γηραιοῦ ἐκείνου διδασκάλου διεισπνῶθη ἔτι πλεῖον μετ' οὐ πολὺ, ὅτε, χηρευσάσης τῆς θέσεως διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Θεολ. Σχολῆς τοῦ Σταυροῦ διὰ τῆς προαγωγῆς τοῦ τέως τοιοῦτου, τοῦ μετέπειτα Μητροπ. Κυ-

МЕЧНИКОВА

ζίκου Νικοδήμου, ὁ δοίδιμος Τυπάλδος ἐρωτηθεὶς ὡς τὸν μᾶλλον κατάλληλον διὰ τὴν θέσιν διευθυντοῦ τῆς ἐν λόγῳ Σχολῆς συνέστησε τὸν ἀρχιμανδρίτην Γερμανὸν Γρηγοράν, συνοδεύσας μάλιστα αὐτὸν αὐτοπροσώπως μέχρι τῶν ἀγ. Τόπων καὶ ἐγκαθιδρύσας αὐτὸν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ, παριστῶν οὕτω ὁ γηραιὸς ἐκεῖνος πρεσβύτερος τὴν εἰκόνα σοφοῦ ἐργάτου ἐν τῷ μυστικῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου, μεταφυτεύοντος καλλίκαρπον κλάδον ἐν τῷ ἀρτιπαγεῖ ἐκείνῳ θεολογικῷ φυτωρίῳ. Ἀλλὰ τὸν ἀρχιμανδρίτην Γερμανὸν Γρηγοράν εἴλκυε μᾶλλον ἢ ἐν τῷ κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου δρᾶσις, καθὼς ἐπιδιώκουσα καὶ μείζονα καὶ σπουδαιότερα νὰ προασπίσῃται συμφέροντα. Οὕτω δὲ μετὰ τετραετὴ εὐδόκιμον διευθύνσιν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Σταυροῦ, περὶ ἧς ἔγκριτος ἀγιοταφίτης σημεῖοι ἐν τινι συγγράμματι αὐτοῦ, ὅτι χρυσοῖς γράμμασιν ἐγγέγραπται ἐν ταῖς δέλτοις τῆς Ἱστορίας τῆς Σχολῆς, ὁ ἀρχιμανδρίτης Βενιαμὶν «περὶ Θαβωρίου Ὁρους» βλέπομεν καὶ πάλιν αὐτὸν διδάσκαλον καὶ ἱεροκήρυκα ἐν Σταυροδρομίῳ, καὶ κατὰ τὸ 1865 μετὰ ἐκκραγεῖσαν τότε, ὡς μὴ ὠφελε, θύελλαν ἐν τῇ Θ. Σχολῇ Χάλκης, κατ' ἐπίμονον ἀπαίτησιν τῆς Μ. Ἑκκλησίας, διευθυντὴν τῆς ἐν Χάλκῃ Θ. Σχολῆς. Διευθύνσας δὲ τὴν Σχολὴν ταύτην ἐπὶ τετραετίαν καὶ ἔχων πάντοτε ἐν νῶ ἵνα ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ ἐπισκεφθῇ καὶ ἄλλας χώρας ἐπὶ σκοπῷ μείζονος ἐπευρύνσεως τῶν θεολογικῶν καὶ φιλοσοφικῶν σπουδῶν αὐτοῦ, δὲν παρητήθη τοῦ διακαοῦς αὐτοῦ τούτου πόθου καὶ μετὰ τὴν εἰς τὴν τιμητικὴν ταύτην θέσιν προαγωγὴν αὐτοῦ, μεθ' ὅλας δὲ τὰς δυσχερείας τοῦ πράγματος ἀνέλαβε καὶ τὸν ἀγῶνα τοῦτον τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ τελειοποιήσεως, ἐνὸς καὶ μόνου πάντοτε στοχαζόμενος, πῶς τούτέστι νὰ παραστήσῃ ἑαυτὸν μᾶλλον ἀντάξιον τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ, ὑφ' ὃν ἔταξεν ἑαυτὸν, τῆς μορφώσεως δηλονότι καὶ διαπλάσεως τῶν μελλόντων ποιμένων τῆς Ἑκκλησίας. Εἶχε δὲ ἄλλως τε πρὸς τοῦτο ὁ δοίδιμος πρόσφατά τὰ παραδείγματα τῶν μεγάλ. διδασκάλων τοῦ Γένους, Εὐγενίου, λέγω, τοῦ Βουλγάρεως, Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκου, Κωνσταντίνου τοῦ Οἰκονόμου, Θεοκλήτου τοῦ Φαρμακίδου καὶ ἄλλων διασήμεων κληρικῶν τῆς τότε ἐποχῆς, οἵτινες καίπερ ἐμπεποτισμένοι τὰ νάματα τῆς τε θύραθεν καὶ τῆς ἔσω προγονικῆς σοφίας διὰ τῆς ἀμφιλαφούς μελέτης τῶν τε κλασικῶν συγγραμμάτων καὶ

τῶν ἀθανάτων ἔργων τῶν Πατέρων τῆς Ἑκκλησίας, ἐθεώρουν ἐν τούτοις λίαν χρήσιμον νὰ παρακολουθῶσι καὶ τὰς ὑπὸ τῶν νεωτέρων ξένων θεολόγων καὶ φιλοσόφων γινόμενας ἐπιστημονικὰς ἐργασίας, καὶ ἀρύωνται ἐξ αὐτῶν ὅ,τι χρήσιμον. Δύο ὁλόκληρα ἔτη διέμεινεν ὁ δοίδιμος ἐν τῷ ἱοστεφάνῳ ἄστει τῆς Παλλάδος, ἀναστρεφόμενος μετὰ τῶν τότε κορυφαίων ἐν τοῖς γράμμασι, μάλιστα δὲ μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ δοίδιμου Κωνσταντίνου Οἰκονόμου, ἱατροῦ Σοφοκλέους, καὶ τοῦ Κ. Σάθα, μεθ' οὗ καὶ συνειργάζετο, καὶ μελετῶν ἐν ταῖς ἐκεῖ βιβλιοθήκαις. Ἐκεῖθεν δὲ μεταβάς εἰς τὴν καλὴν καὶ ἡμερωτάτην χώραν τῆς Ἑλβετίας διέτριψεν ἐπὶ ὁλόκληρον πενταετίαν, ἐκμανθάνων τὴν ἐγχώριον γλῶσσαν, ἀκολουθῶν τὰς παραδόσεις τῶν διασημοτέρων τότε καθηγητῶν καὶ ἐπισκεπτόμενος τὰς πλουσίας αὐτῆς βιβλιοθήκας. Πολλὰ ἀπεταμίευσεν διδάγματα κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ δοίδιμος, ἀναφερόμενα ἰδίᾳ εἰς τὴν παιδαγωγικὴν δρᾶσιν, ἐφ' ἣ, ὡς γνωστὸν, φημίζονται τὰ τέκνα τῆς εὐνομούμενης ἐκείνης χώρας, ἀπανθίζων ὡς ἄλλη φίλεργος μέλισσα ὅ,τι καλὸν καὶ χρήσιμον διὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐκ τῶν εὐανθῶν τῆς βορείου Μούσης λειμώνων.

Ἐπανελθὼν ἐκ τῆς Ἑσπερίας ὁ δοίδιμος ἀναλαμβάνει καὶ αὖθις μετὰ νέου σφρίγγους καὶ νέων ἐφοδίων τὰς ἡνίας τῆς διευθύνσεως τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογ. Σχολῆς, καὶ ἔκτοτε, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1876 καὶ ἐντεῦθεν, ἀφιεροῖ ἅπαν τὸ ἐπίλοιπον τοῦ βίου αὐτοῦ εἰς τὸ δυσχερὲς ἔργον τῆς διευθύνσεως τῆς Σχολῆς, τοῦ σεμνώματος τούτου τῆς ἡμετέρας Ἱεραρχίας, μετ' ἀφοσιώσεως ἀξιοθαυμάστου. Ἐντεῦθεν δὲ διαπρέπει ὁ κατ' ἐξοχὴν ἐνεργὸς καὶ δραστήριος τοῦ ἀρχιμ. Γρηγορᾶ βίος. Θεὶς ἅπαξ τὴν χεῖρα ἐπὶ τὸ ἄροτρον τῆς καλλιέργειας τοῦ πνευματικοῦ ἐκείνου φυτωρίου, δὲν ἔστρεψε πλέον τὸ βλέμμα οὔτε ἐπὶ τὰ δεξιὰ οὔτε ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ, ἀλλ' ἐπέμεινεν ἀνενδότως ἐν τῇ ἐπιδιώξει τοῦ ὑψηλοῦ ἰδεώδους, δι' ὃ ἐθεώρει ἑαυτὸν κεκλημένον, καὶ διηύθυνε τὴν Σχολὴν συνεχῶς ἄχρι τοῦ ἔτους 1898, ὅτε ἐδένησε ν' ἀποχωρήσῃ τῆς Σχολῆς, ἐνεκα τῶν γνωστῶν γεγονότων, περὶ ὧν βεβαίως ἀπόκειται τῇ ἱστορίᾳ νὰ ἐκφέρῃ τὴν ἐτυμηγορίαν αὐτῆς, ζῶν μὲν ἔκτοτε βίον μᾶλλον μονήρη καὶ εἰς ἰδιαίτερας μελέτας ἀσχολούμενος, ἀλλὰ πρόθυμος πάντοτε νὰ παράσχῃ τὴν πολύτιμον συνδρομὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπίλυσιν σπουδαίων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων,

οἷον καὶ τὸ ἀπὸ ἐτῶν ἐκκρεμὲς διατελοῦν ἀρχιεπισκοπικὸν ζήτημα Κύπρου, ὡς τοῦτο ἐποίει καὶ πρότερον, κατὰ διαφόρους περιστάσεις ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καλούμενος.

Μόνον οἱ διανύσαντες τὸν μακρὸν δόλιχον τῶν σπουδῶν ἐν σχολαῖς τοιαύταις, οἷα ἡ ἐν Χάλκῃ Θεολογ. Σχολή, καὶ μάλιστα ἐκεῖνοι, εἰς οὓς ἔλαχεν ὁ κληρὸς τῆς διευθύνσεως τοιαύτης Σχολῆς, ἥς σκοπὸς ἡ μόρφωσις τῶν μελλόντων ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι προσώπων ἀναλαμβάνοντων τὴν διακυβέρνησιν ψυχῶν, τοῦθ' ὅπερ οἱ μεγάλοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες ἐθεώρουν ὡς τὸ δυσχερέστατον πάντων τῶν λοιπῶν ἔργων, ἀποκαλοῦντες αὐτὸ «τέχνην τεχνῶν καὶ ἐπιστήμην ἐπιστημῶν», οἱ τοιοῦτοι, λέγω, μόνον δύνανται ἐπαξίως νὰ ἐκτιμήσωσι τὰς πολλαπλὰς δυσχερείας τῆς διευθύνσεως τοιούτων Σχολῶν. Κρίνων οὐ τοῦ παρόντος τὸ νὰ κατέλθω εἰς λεπτομερείας ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τοῦτο μόνον ἀρκοῦμαι νὰ παρατηρήσω ὅτι ἡ τοιαύτη ἀπαράτρεπτος ἐμμονὴ τοῦ δοιδίμου ἐν οὕτῳ δυσχερεῖ ἔργῳ, ἡ ἐπὶ εἰκοσαετίαν καὶ πλέον συνεχῆς ὑπ' αὐτοῦ διευθύνσις τῆς Σχολῆς ὑπὸ τὰς ποικιλοτέρας τῶν περιστάσεων καὶ μεταβολῶν, καὶ ἐν μέσῳ τῆς ἀστασίας, ἥτις διακρίνει δυστυχῶς τὰ καθ' ἡμᾶς πράγματα, ἀποτελεῖ φαινόμενον μοναδικὸν ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Σχολῆς. Καὶ ἡ ἐμμονὴ αὕτη ἐνὸς τοιούτου κληρικοῦ ὑπὲρ ἐνὸς τοσοῦτον ὑψηλοῦ ἰδεώδους, ἡ ἐπίμονος ἀρνησις αὐτοῦ ν' ἀνέλθῃ εἰς ὑψηλότερα ἀξιώματα, ὡς πολλάκις προὔτάθη αὐτῷ, ἐν οἷς, ἂν μὴ τι ἄλλο, θὰ ἠδύνατο τοῦλάχιστον ν' ἀποφύγῃ τὸν ἐκ τῆς μονοτονίας ἐπερχόμενον φυσικῶς κόρον, ἀποτελεῖ τὸν στέφανον τοῦ βίου αὐτοῦ, τὸ ζῶν καὶ λαλοῦν παράδειγμα καρτερίας διὰ τοὺς ἐπιγιγνομένους, τὸ καύχημα αὐτοῦ. Καὶ ἐκεῖνος, ὅστις ἠθέλε ποτε ἐνασχοληθῇ εἰς τὴν ἀκριβῆ καὶ λεπτομερῆ ἀνάλυσιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ μεταστάντος, ἠθέλε, πιστεύω, συνομολογήσῃ μετ' ἐμοῦ, ὅτι τὸ τοιοῦτον φαινόμενον τῆς ἀπαράτρεπτον ἐμμονῆς κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ ἐν ἐνὶ καὶ μόνῳ, ὅσον ὑψηλῷ ἴσος καὶ δυσχερεῖ ἰδεώδει, ἀποτελεῖ ἐν συσχετισμῷ πρὸς τὰς σημερινὰς συνθήκας, ὑφ' ἃς εὐρισκόμεθα ὡς Ἐκκλησία καὶ Ἔθνος, τὸ διακριτικώτερον χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ δοιδίμου, δι' οὗ διεκρίθη πάντων τῶν συγχρόνων αὐτῷ, καὶ ἐν ταύτῳ τὸν ἀκρογωνιαίον λίθον τοῦ οἰκοδομήματος τῆς ὅλης ἐκκλησιαστικῆς αὐ-

τοῦ δράσεως. Καίτοι δὲ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολυπλόκου ἔργου τῆς διευθύνσεως τῆς Σχολῆς δὲν παρέλιπεν, ὅσον ἐπέτρεπον αὐτῷ αἱ λοιπαὶ ἀσχολίαι, τὴν καλλιέργειαν καὶ τοῦ γραπτοῦ λόγου, συντάξας ἐκτὸς ἄλλων καὶ μονογραφίαν περὶ «Μελετίου τοῦ Πηγᾶ», ἐν τούτοις ὡς ἔργον αὐτοῦ κύριον καὶ ἀποκλειστικὸν ἐθεώρει τὴν διάπλασιν τῶν ψυχῶν, τὸ διδάσκειν καὶ μορφοῦν τὰς μελλούσας γενεάς, οὗ τί ἂν γένοιτο ὑψηλότερον.

Ἐὰν δὲ, ὡς εἶνε φυσικόν, ἡ ἐξωτερικὴ δρασις παντὸς ἀτόμου εἶνε ἡ ἀποτύπωσις τῆς ἐσωτερικῆς αὐτοῦ διαθέσεως, ἥτοι τῶν τε ἰδεῶν καὶ τῶν συναισθημάτων αὐτοῦ, τότε ἡ τοιαύτη σταθερότης ἐν τῷ ἁπαξ ὀρισθέντι τούτῳ σκοπῷ τοῦ βίου τοῦ δοιδίμου εἶνε ἡ ἀρίστη σύστασις τῆς σταθερότητος τοῦ φρονήματος καὶ τῶν αἰσθημάτων αὐτοῦ. Καὶ τοιοῦτος ἦτο πράγματι ὁ δοιδίμος δι' ὅλους τοὺς γνωρίσαντας αὐτόν. Θρησκευτικαὶ πεποithσεις ἀκράδαντοι, βασιζόμεναι ἐπὶ μακρᾶς καὶ βαθείας τῶν πραγμάτων μελέτης, τὰς ὁποίας οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἠδύναντο νὰ ἐπηράσωσιν αἱ τῆδε κακεῖσε ἀκουσθεῖσαι μάλιστα ἐν τοῖς ἐσχάτοις τούτοις χρόνοις κενοφωνίαι τινῶν, ὡς ἀπὸ τρίποδος ἀποφαινομένων, περὶ ἐναντιότητος διῆθεν μεταξὺ ἐπιστήμης καὶ θρησκείας, τήρησις αὐστηρὰ τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν, ἐνδιαφέρον ἁσθεστόν ὑπὲρ πάσης νέας προόδου ἐν τῇ θεολογικῇ ἐπιστήμῃ, καὶ ἀκλινὴς ἀφοσίωσις εἰς τὰ ὑψιστα συγφέροντα τῆς Ἐκκλησίας—ἰδοὺ τὰ διαρκῆ καὶ ἀναλλοίωτα γνωρίσματα τοῦ ἀδμαντίνου ὄντως τούτου χαρακτῆρος. Ἀναλαμβάνων πάντοτε ὡς διευθυντὴς τὴν διδασκαλίαν ἐν τῇ Σχολῇ ἐνὸς τῶν σπουδαιοτέρων θεολογικῶν μαθημάτων, τοῦ μαθήματος τῆς Δογματικῆς Θεολογίας, κατώρθου θαυμασίως νὰ ἐξυψοῖ διὰ τοῦ λόγου τὰς τε διανοίας καὶ τὰς καρδίας τῶν ἀκουόντων, καὶ πεποithῶς ὁ ἴδιος στερεῶς, μετέδιδε κατὰ φυσικὸν λόγον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τὴν ἀκράδαντον αὐτοῦ ταύτην πίστιν. Καὶ ἡ ὅλη αὕτη ἐσωτερικὴ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ διάθεσις, ἥς τὴν βᾶσιν ἀπετέλει ἡ στερεὰ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις, πόσον ζωηρῶς ἐναπετυποῦτο ἐν τῷ ὅλῳ σεβασμῷ παραστήματι τοῦ σεβαστοῦ πρεσβύτου, φέροντι εἰς τὴν μνήμην τῶν εἰσορώντων χαρακτηριστικὴν τινα ρῆσιν λατίνου πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας, παρατηροῦντός που, ὅτι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἵτινες φέρουσι φύσει ἐν τῷ μετώπῳ αὐτῶν τὴν σφραγίδα

τῆς κλήσεως τοῦ διακυβερνῆναι ψυχάς. Αὐστηρὸς δ' ἐν τῇ ἐπιτελέσει τοῦ καθήκοντος ὁ αἰμνιστοῦς, διὸ δὴ καὶ πολλοῖς βαρὺς τις καὶ δύσκολος ἐφαίνετο, ὑπῆρχε τούναντίον ἐν ταῖς μετὰ τῶν φίλων καὶ γνωρίμων συναναστροφαῖς ὁμιλητικώτατος, ἐφελκύνων πάντοτε ἀμέριστον τὴν προσοχὴν εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενα, ἅτινα καὶ ἔφερον τὴν χάριν τῆς ὁξυνοίας καὶ τὸ ἄρωμα πλήρους καὶ ὑγιούς χριστιανικῆς καὶ ἐγκυκλοπαιδικῆς μορφώσεως, κατὰ δὲ τὴν κοινὴν ὁμολογίαν πάντων τῶν γνωρισάντων ἐκ τοῦ πλησίον τὸν αἰμνιστοῦ, οὗτος ἦν ἡ ζῶσα Ἱστορία τῆς Ἑκκλησίας ἡμῶν κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους. Καίτοι δὲ ἀπέφευγεν ἐπιμελῶς τὰς ἐξωτερικὰς ἐπιδείξεις, εἶχε τιμηθῇ διὰ παρασῆμων ὑπὸ τε τῆς σεβ. Αὐτοκρατ. Κυβερνήσεως, ὑπὸ τῆς Σερβικῆς Κυβερνήσεως διὰ παρασῆμου ἀπονεμομένου εἰς τοὺς ἐν τοῖς γράμμασι διακρινομένους καὶ ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως διὰ τοῦ χρυσοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτήρος. Ἐνδιαφερόμενος εἰλικρινῶς περὶ τῆς τύχης τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ μετὰ τὴν ἐκ τῆς Σχολῆς ἀποφοίτησιν παρεῖχε προθύμως αὐτοῖς πᾶσαν ἀρωγὴν διὰ τῆς ἐπιτροπῆς αὐτοῦ παρὰ τοῖς ἰσχύουσιν, κληρικοῖς τε καὶ λαϊκοῖς, στερεὸς δὲ ἐν τῷ καθήκοντι τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης ἄφινε νὰ σβέννεται ἐν τῷ πελάγει τῆς ἀγάπης ταύτης πᾶν τυχόν βέλος προσβολῆς καὶ πικρίας εἰς αὐτὸν προσγινομένης, ἐφαρμοζὼν οὕτως ἐμπράκτως τὸ τοῦ μελωδοῦ: «**Ἐπὶ τὸν Κύριον ἐλπὶδα πᾶς τις κεκτημένος, ὑψηλότερός ἐστι πάντων τῶν λυπούντων.**»

* *

Τοιοῦτος ἐν ἀτελεῖ σκιαγραφία, Παναγιώτατε Δέσποτα, σεβασμ. Ἱεράρχαι καὶ λοιποὶ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, κατὰ τε τὸν δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν αὐτοῦ βίον ὁ σήμερον ἀφ' ἡμῶν ἀποχωριζόμενος αἰμνιστοῦς διδάσκαλος. Ὁ ὑψηλὸς καὶ εἰς ὑψηλὰ ἰδεώδη ἀφοσιωθείς βίος αὐτοῦ, ἡ ἐν πάσῃ σεμνότητι καὶ ἱεροπρεπείᾳ ἐν μέσῳ ἡμῶν ἀναστροφὴ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀμετάτρεπτος ἐμμονὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ καθήκοντος καθ' ἅπαντα τὸν βίον αὐτοῦ ὑπενθυμίζουν ἡμῖν πρότιπα ὑψηλὰ ἀρχαίων καὶ εὐκλεῶν τῆς Ἑκκλησίας χρόνων. Ὁ ἀφ' ἡμῶν ἀποχωρισμὸς αὐτοῦ ἐγκαταλείπει κενὸν δυσαναπλήρωτον, καίτοι δὲ συναισθάνομαι ὅτι ἀτελῶς ὅλως ἡδυνήθην νὰ παραστήσω τὴν ἀξίαν τῆς παρ' ἡμῖν δράσεως τοῦ ἀνδρός, ἀφ' ἑτέρου ὅμως πέποιθα, ὅτι ἡ Ἱ-

στορία θ' ἀποδώσῃ εἰς ἄνδρας, οἷος ὑπῆρξε παρ' ἡμῖν ὁ ἀρχιμ. Γεομανὸς Γρηγοράς, τὸν προσήκοντα ἔπαινον, κρίνουσα τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐν συναθείᾳ πρὸς τὰς περιστάσεις, ὑφ' ἃς τοῦτο ἐπετελέσθη.

Καὶ Σὺ μὲν, ὦ μακαρία ψυχὴ τοῦ μεταστάντος διδασκάλου ἡμῶν, ἀποκομίζουσα τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Ἑκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἀνθ' ὧν ὑπὲρ αὐτῶν ἐμόχθησας, ἐκφραζομένην Σοι σήμερον τορῶς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τῶν σεβασμ. Ἱεραρχῶν, τῶν ἐξοχ. Προσβεβυτῶν Ἑλλάδος καὶ Σερβίας, τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἀγίων τόπων, τοῦ πανιερωτ. Διευθυντοῦ καὶ τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ τῆς Σχολῆς, μεθ' ἧς συνέδεσας ὁλόκληρον τὸν βίον σου, τοῦ πανιερ. Σχολάρχου τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, εἰς ὃν ἔλαχεν ὁ κληρὸς νὰ Σοὶ παράσχῃ τὰς τελευταίας ἀδελφικὰς περιθάλψεις, τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ὑπὸ σοῦ γαλουχηθείσης γενεᾶς τῶν λευιτῶν, καὶ πάντων ἐν γένει τῶν παρισταμένων καὶ τιμώντων τὴν πάνδημον κηδεῖαν Σου, καὶ συναισθανομένων ὅτι, κατὰ τὸ ἐφικτὸν ἀνθρώποις, ἐπετέλεσας τὸν ὑψηλὸν ἐπὶ τῆς γῆς προορισμὸν Σου, ὥς τε κληρικοῦ καὶ ὡς διδασκάλου, πορεύου ἐν γαλήνῃ εἰς οὐρανοὺς, ἐνθα λήψῃ μετὰ τῶν λοιπῶν διδασκάλων τῆς Ἑκκλησίας καὶ τοῦ Γένους Τυπάλλου, Οἰκονόμου, Τανταλίδου καὶ λοιπῶν, τὸν ἀποκείμενόν Σοι μισθὸν παρὰ τοῦ μισθοποδοῦ Κυρίου ἡμῶν, ὃς «ἀπαλείψει πᾶν δάκρυ ἀπὸ τῶν σιαγόνων τῶν διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ταλαιπωρηθέντων», ἡμεῖς δὲ οἱ παρόντες ἐνώσωμεν τὰς πρὸς Θεὸν δεήσεις ἡμῶν ὑπὲρ μακαρίας μνήμης καὶ αἰωνίου ἀναπαύσεως τοῦ ἀφ' ἡμῶν μεταστάντος, ἐπιλέγοντες τὸ «αἰωνία Σου ἡ μνήμη ἀξιομακάριστε διδάσκαλε!» Γένοιτο!

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως βιβλίων ἐκκλησιαστικῶν, μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων καὶ παντὸς εἶδους ἐντύπων εἰς τὴν ἐλληνικὴν, εἰς τὴν τουργικὴν καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Εὐαγγελικὰ Διδάγματα

Τόμους τῶν «Εὐαγγελικῶν Διδαγμάτων» τῶν δύο ληξάντων ἐτῶν δύνανται νὰ προμηθευθῶσιν οἱ βουλόμενοι τῶν χριστιανῶν ἀπευθυνόμενοι εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Πατριαρχ. Τυπογραφείου.

Τρυφύλλος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ